

LETSELSCHADE-ADVOCATE
ANTOINETTE COLLIGNON:

*‘We kunnen
veel leren
van andere landen’*

“Nederlandse rechters mogen wel wat meer naar het buitenland kijken, zeker als het om de toekenning van smartengeld gaat”, vindt de Amsterdamse letselschade-advocate Antoinette Collignon-Smit Sibinga. Collignon werd in juni gekozen tot president van PEOPIL, de pan-Europese organisatie van letselschade-advocaten. Haar doel: het vergroten van de toegang tot het recht in alle landen van de Europese Unie – en daarbuiten.

door **Miek Smilde** foto's **Chantal Ariëns**

Ze stoort zich aan de beeldvorming. Aan mensen die haar vakgebied afschilderen als een nest aasgieren die blij zijn met elk slachtoffer, elke dode. Ze ergert zich aan de verhalen over exorbitante schadevergoedingen en aan calvinistische angsten voor geld voor leed. “De basis van het Nederlandse systeem is eigenlijk dat niemand recht op schadevergoeding heeft”, legt ze uit met een kleine verheffing van haar stem die oprechte betrokkenheid verraad. “Ieder draagt zijn eigen schade, dat is het uitgangspunt. Tenzij iemand anders daarvoor aansprakelijk is. Als advocaat moet je eerst die deur openen en pas als die openstaat, kun je over de schade gaan onderhandelen. Dat gaat niet om miljoenen euro's. Slachtoffers in Nederland komen er meestal bekaaid van af. Het bedrag dat voor smartengeld wordt uitgekeerd is een van de laagste in Europa.”

Betrokken

Antoinette Collignon-Smit Sibinga (1965) is betrokken op het passionele af. Mensen helpen, daar gaat het om. Collignon studeerde rechten in Groningen waar ze ook opgroeide. Haar *drive* als advocaat kan ze niet anders verklaren dan uit een sterk rechtvaardigheidsgevoel dat vooral haar vader haar meegaf. Hij is internist en hematoloog en was jarenlang directeur van de bloedbank in Groningen. “Mijn vader komt uit Nederlands-Indië en is een echte mensenhelper. Hij wilde eigenlijk tropenarts worden en zat altijd te werken. Altijd. Inmiddels is hij adviseur van de World Health Organisation en adviseert hij landen over het opzetten van een goed functionerend bloedbanksysteem. Op die manier organiseert ook hij iets waar mensen recht op hebben.” Mensen die ergens recht op hebben moeten dat recht ook kunnen halen, vond Collignon al jong. Artikel 13 van het EVRM dat mensen een daadwerkelijk rechtsmiddel biedt als

hun rechten zijn geschonden, is haar lief. “*Access to justice*, daar gaat het om.” Dat ze advocaat zou worden, stond bij voorbaat vast. “Je kunt me niet opsluiten in een hok met een hoop papier en vervolgens gaat de telefoon niet. Daar ben ik het type niet naar. Ik ben altijd op zoek naar nieuwe dingen.” Ze studeerde af op een scriptie over de aansprakelijkheid van bloedbanken voor bloedproducten en koos vervolgens bewust niet voor een opleiding op een van de grotere kantoren. “Ik moet echt mensen helpen. Ondernemingsrecht ligt me niet.” Na tweeënhalve jaar bij een kantoor in Enschede een algemene stage te hebben gelopen en daarna in Amersfoort een letselschadepraktijk te hebben opgezet, vertrok ze in 1996 naar Beer advocaten in Amsterdam, hét kantoor van Nederland als het gaat om de belangenbehartiging van slachtoffers. Ze is gespecialiseerd in grensoverschrijdende zaken. Recentelijk kreeg zij het dossier van enkele passagiers uit het gecrashte vliegtuig van Turkish airlines op haar bureau.

Lange adem

Letselschadezaken vergen een nauwgezette opzet en een lange adem, vertelt Collignon. Eigenlijk gaat het vooral om het construeren van het levensverhaal van iemand die door een noodlottig ongeval niet het leven kan leven dat hij anders potentieel had geleefd. Het accent ligt daarbij op het aannemelijk maken van de schade en dat betekent vooral anticiperen op de verweren van een tegenpartij. Een 36-jarige vrouw in de bloei van haar leven die door een verkeersongeval levenslang is verlamd, kan inkomensderving claimen. Maar de tegenpartij zal niet nalaten erop te wijzen dat de gemiddelde Nederlandse vrouw van 36 jaar niet veel meer ambitie heeft dan een klein deeltijdbaantje en dus niet te veel moet eisen. Over dit soort voorbeelden vindt Collignon zich al bij voorbaat op. Het belang van haar cliënten heeft zij tot in de vezels tot de hare gemaakt. Ze schuwt ▶

“IK WIL ALLES UIT DE KAST TREKKEN OM ALTHANS IETS TE COMPENSEREN VOOR MENSEN WIER LEVEN DOOR EEN ONGELUK IN ÉÉN KLAP VERANDERT”

geen emoties en doet soms meer dan van een advocaat mag worden verwacht. Zo zorgde ze ervoor dat enkele van de mensen die in het verongelukte Turkse vliegtuig zaten medische hulp kregen, ondanks het feit dat ze hier geen dekking van de verzekering hadden. Ook zorgde ze voor psychiatrische hulp. Gedurende de onderhandelingen bezoekt ze cliënten vaak persoonlijk om te horen hoe het met hen gaat. Die aandacht hoort bij het vak, vindt ze. Mensen helpen. Een goed voorbeeld uit haar huidige praktijk is dat van een Nederlandse motorrijder die in Schotland door een Zwitserse bestuurder werd aangereden en met een dwarslaesie vanuit Glasgow naar Nederland werd overgevlogen. Collignon ging er meerdere keren op bezoek om een luisterend oor te bieden en regelde fondsen voor een totale verbouwing van het huis. De gemeente drong aan op een verhuizing, omdat de kosten te hoog zouden worden. Dus gooide Collignon het op een extra schadepost voor de wederpartij. “Je kunt niet van iemand verwachten dat hij na zo’n ongeluk gaat verhuizen. Net zo min als je mag verwachten dat iemand zijn levensstandaard naar beneden bijstelt. In dit soort zaken moet je iemand plaatsen in de positie die hij had vóór het ongeval. Deze man was in de vijftig, heel vitaal, hij sportte veel met vrienden, maakte tochten met zijn vrouw en pats, dat leven is in één klap voorbij. Dan wil ik echt alles uit de kast trekken om althans iets te compenseren.” Dankzij haar Europese netwerk kreeg Collignon het voor elkaar dat de zaak in Schotland met de advocaten van de Schotse vertegenwoordiger van de Zwitserse assuradeur naar Schotse maatstaven werd geregeld. In Schotland en Groot-Brittannië liggen de schadevergoedingen voor smartengeld immers vele malen hoger dan op het continent.

Vooroordelen

Het verschil in toe te kennen bedragen is een van de onderwerpen die de Pan European Organisation of Personal Injury Lawyers (PEOPIL), waarvan Collignon sinds juni president is, aan de orde stelt. De organisatie, die sinds 1996 bestaat, probeert de juridische samenwerking tussen Europese advocaten op het gebied van letselschade te verbeteren en de kennis van de verschillende rechtssystemen te vergroten. Harmonisatie van de rechtssystemen is voorlopig niet aan de orde. Het gaat er vooral om procedures op elkaar te laten aansluiten, opdat een slachtoffer in

Antoinette Collignon-Smit Sibinga

Antoinette Collignon-Smit Sibinga werd in 1965 geboren in Zuidhorn, Groningen waar zij ook opgroeide en studeerde. Ze werkte als advocaat achtereenvolgens bij KienhuisHoving in Enschede en bij Marree & Dijkhoorn in Amersfoort. Sinds 1996 is ze als advocaat verbonden aan Beer advocaten. Collignon behandelt vooral grensoverschrijdende letselschadezaken. Meer dan vijftig procent van haar cliëntèle is buitenlands. Samen met John Beer schreef zij onder meer ‘Smartengeld, een praktische benadering met het oog op de toekomst’ in de *Smartengeldbundel 2000*. Collignon is getrouwd en heeft een zoon en een dochter.

“ER BESTAAN VEEL VOOROORDELEN OVER MIJN
VAKGEBIED. DE VERHALEN OVER SCHADEVERGOEDINGEN
VAN EEN MILJOEN DOLLAR OMDAT EEN TE HEET KOPJE
KOFFIE OVER IEMANDS SCHOOT IS GEVALLEN ZIJN
MEESTAL VOLSTREKTE FAKE”

ieder geval ergens terecht kan, en zo mogelijk precies daar waar zijn kansen het grootst zijn. Inmiddels telt de organisatie 550 leden uit alle landen van de Europese Unie, plus leden uit Zwitserland, Noorwegen, Zuid-Afrika, Canada, Amerika en Australië.

“Engeland heeft altijd vooropgelopen als het om aansprakelijkheidskwesties gaat”, zegt Collignon, “hoewel Nederland het eerste land was met een gespecialiseerde opleiding voor letselschade-advocaten, de LSA.” Een verklaring daarvoor heeft ze niet. Vaststaat dat Engeland veel uit het Amerikaanse systeem heeft overgenomen, maar zover zal het op continentale bodem niet komen. Daarvoor zijn de rechtsculturen onvergelykbaar. Collignon, fel: “Er bestaan veel vooroordelen over mijn vakgebied. Elk jaar verschijnen er weer artikelen in de kranten over schadevergoedingen van een miljoen dollar omdat een te heet kopje koffie over de schoot van een klant is gevallen. In de meeste gevallen zijn dat volstrekte *fake* verhalen die iemand de wereld in strooit, omdat hij er blijkbaar belang bij heeft. Het enige grote verschil is dat in de Verenigde Staten in sommige gevallen *punitive damages* worden uitgekeerd boven op een schadevergoeding. Dat is cultureel bepaald en ik verwacht niet dat we dat systeem in Europa krijgen. Alle Europese landen hebben nog steeds een ander wetboek, een andere rechtssystematiek, een andere rechtsvordering, een andere opleiding, de term advocaat betekent al zelden hetzelfde, dus voorlopig hebben we ook wel wat anders aan ons hoofd. Tijdens vergaderingen van PEO-PIL voel ik me regelmatig *lost in translation*. Neem een woord als *mediation*. Bij ons is dat echt een heel bruikbare alternatieve manier van conflictoplossing, maar de Italianen gaan helemaal steigeren als ze het woord horen. In Italië is mediation namelijk niets anders dan een manier om advocaten buiten de deur te houden en de toegang tot het recht juist te blokkeren.”

Buurten

Van harmonisatie mag dan nog geen sprake zijn, dat wil niet zeggen dat Europese rechters niet eens bij elkaar kunnen buurten. Nederlandse rechters bijvoorbeeld zouden hun

licht eens moeten opsteken bij hun Duitse, Engelse of Franse collega's, zeker als het om de toekenning van smartengeld gaat. “Als je in Nederland een hoge dwarslaesie oploopt, krijg je maximaal een ton. De hoogste vergoeding die een Nederlandse rechter ooit toekende, was 300.000 gulden (136.134 euro). In die zaak ging het over een man die met hiv was besmet door een verkeerd bloedproduct en aids had gekregen en nog maar kort te leven had. Maar iemand die de rest van zijn leven in een rolstoel zit, moet blij zijn met 100.000 euro maximaal. Wat kun je daar nou mee als je dertig jaar oud bent? Reken maar eens uit wat je dan per dag overhoudt. Niks.” Collignon wijt het lage bedrag aan het calvinisme dat ondanks de ontkerkelijking nog fier door onze aderen stroomt. “Het idee dat iedereen zijn eigen schade draagt en verder niet moet zeuren, zit ingebakken in onze cultuur. Wees blij dat je nog leeft, dat idee. Wij vinden het heel moeilijk te erkennen dat iemand door een ongeluk een dermate traumatische ervaring heeft gehad dat daarvoor financiële compensatie op zijn plaats is, terwijl dat elders in Europa volstrekt is geaccepteerd. Het verdriet is in Frankrijk echt niet anders dan hier hoor. Waarom loopt de vergoeding ervan dan zo uiteen?”

Een ander punt van ergernis over het Nederlandse recht is het ontbreken van een mogelijkheid om smartengeld toe te kennen aan nabestaanden. Het wetsvoorstel dat dit moet regelen ligt al jaren op een bureau en er lijkt voorlopig weinig schot in te komen. Zolang de wet op zich laat wachten, raadt Collignon de rechters aan wat meer te kijken naar de jurisprudentie van het EHRM¹ en het Hof van Justitie. “Uit een onderzoek van de Vrije Universiteit van professor Akkermans blijkt dat mensen niet alleen ‘sorry’ willen horen als iemand na een ongeluk is komen te overlijden, maar ook behoefte hebben aan een financiële tegemoetkoming. Stel je voor, een jonge vrouw die wordt doodgereden terwijl haar zes maanden oude baby op de achterbank zit, een echtgenoot die achterblijft met zo'n kindje. Dat is gewoon niet eerlijk. Ik geloof niet dat het verdriet milder wordt door meer geld. Het recht voorkomt geen verschrikkelijke ongelukken, nee. We hebben ▶

¹ EHRM 17 MAART 2005, 50196/99 (BUBBINS/UK). HET EUROPESE HOF STELDE IN DEZE ZAAK EEN SCHENDING VAN ARTIKEL 13 EVRM VAST, OMDAT HET ENGELSE RECHT GEEN AANSPRAAK OP SCHADEVERGOEDING – EN DAARMEE GEEN EFFECTIVE REMEDY IN DE ZIN VAN ART. 13 EVRM – BOOD VOOR EEN VROUW WIER BROER DOOR DE POLITIE WAS DOODGESCHOTEN.

“BIJ GERECHTELIJKE PROCEDURES OP LETSELSCHADEGEBIED MOET JE MAAR AFWACHTEN HOE HET KWARTJE VALT”

de loop van het leven niet in de hand. Ook advocaten niet. Maar door het recht kun je wel erkennen dat er verlies is geleden. En dan moet je het niet afmaken op maximaal 10.000 euro smartengeld voor nabestaanden zoals in het wetsvoorstel staat. Elke zaak is uniek, alle omstandigheden van het geval tellen mee. In Nederland is men nog steeds heel bang dat het toekennen van smartengeld aan nabestaanden tot onsmakelijke discussies leidt, dat mensen over geleden leed gaan twisten. Dat is onzin. Het verlies van arbeidsvermogen, dat levert discussie op, dat is vechten. Maar over smartengeld kom ik er in de praktijk altijd uit. De wetgever en de rechter mogen dus wel wat lankmoediger worden.”

Mediation

Na bijna twintig jaar is Collignon een zeer ervaren onderhandelaar geworden. Dat is handig in een praktijk waarin meer dan 95 procent van de zaken nooit onder de rechter komt. Alleen in heel principiële zaken stapt ze naar de rechter of stelt ze mediation voor. De advocate geeft hoog op over deze vorm van alternatieve geschillenbeslechting. “Mediation is een heel goede manier om samen met partij echt tot een oplossing te komen. Nog niet alle verzekeraars zijn zo ver, omdat ze denken dat ze bij mediation te veel moeten betalen en liever zelf onderhandelen. Maar dat slaat echt nergens op. Wij hebben als kantoor onlangs samen met de verzekeraars van Fortis een mediationcursus gedaan en dat was echt een succes. Zij moesten in onze schoenen staan met een cliënt erbij en wij in die van hen. Zij realiseerden zich toen pas echt goed hoe emotioneel het is om namens een cliënt op te treden en hoeveel ballen je als advocaat in de lucht moet houden. Andersom leerden wij dat je wel wat zuiniger wordt als je het geld van een

ander moet uitgeven. Ik hoop dat meer advocaten en verzekeraars op deze manier samen leren optrekken, omdat het echt beter is voor de cliënt. In een mediation worden de emoties van alle partijen meteen benoemd, dat haalt veel kou uit de lucht en maakt het proces ook voorspelbaarder. Bij gerechtelijke procedures moet je maar afwachten hoe het kwartje valt.”

Collignon spreekt zelfs over een ‘tombola’ als het om gerechtelijke procedures in haar vak gaat. “Met alle respect voor de rechterlijke macht, er zijn maar weinig rechters die echt weten waar het over gaat. Dan kunnen er rare dingen gebeuren.” Om die reden juicht Collignon het toe dat bij zowel de rechtbank Den Haag als Amsterdam inmiddels gespecialiseerde letselschadekamers zijn ingesteld. Ze noemt de rechters in Den Haag “ongehoord goed voorbereid” en slagvaardig. “Ze hakken de hele dag knopen door en dwingen partijen echt op de knieën op eruit te komen. Soms gaat het me zelfs een beetje te snel. Maar op zich is het een prima initiatief. Specialisatie op rechterlijk niveau komt de letselschadepraktijk ten goede en de rechtszekerheid ook.” Dat de rechtbank Den Haag de financiering van de letselschadekamer onlangs halveerde waardoor nu maar de helft van het aantal zaken kan worden afgedaan, betreurt Collignon erg. “Ik vind het eigenlijk niet acceptabel dat procedures in Nederland zo lang duren. Twee jaar wachten op een uitspraak, dan nog in hoger beroep... in Engeland gaat het echt veel sneller. De verjaringsstermijn is daar veel korter, dus ze moeten ook wel. In Engeland gaan de procedures grotendeels mondeling, iedereen wordt op de zitting gehoord, ook de experts, ook de families. Je hebt gewoon een week lang zitting en dan is alles aan de orde gekomen. Ook wat dat betreft kan Nederland nog wel wat van de andere Europese landen leren.” ■